

Поясик О. І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки і психології
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Коломия, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕЙДЕТИКИ У ПРАКТИЦІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

У сучасному освітньому просторі впровадження інноваційних технологій набувають все більшої популярності, що сприяє гуманізації навчання, особистісно зорієнтованого підходу, оптимізації взаємодії зі здобувачами.

У Державному стандарті початкової освіти зазначено, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами [3].

Сьогодні перед багатьма вчителями постає питання: яким методам і прийомам навчання та виховання надати перевагу? Що робити, аби кожному учневі було легко і цікаво здобувати знання, щоб завжди спрацьовували виховні методи? В реалізації даного завдання учителю значно допоможе використання ейдотехніки. Визначимо сутність поняття ейдотехніки. Ейдотехніка – це технологія з обробки, зберігання та відтворення інформації, в основі якої лежить використання найбільш ефективних та перевірених

практикою прийомів запам'ятовування, заснованих на максимальному використанні образного типу інформації [4].

Уперше термін «ейдетика» був озвучений німецьким психологом Еріком Йеншем, який вважав що «ознакою ейдетизму є – емоційна забарвленість образів» і довів, що образне мислення – закономірна стадія дитячого розвитку.

Поширення і глибокого вивчення методика ейдетики набула у дослідженнях видатного психолога О. Р. Лурії, який поділив методики запам'ятовування на два основних напрямки:

1) мнемотехніка (методи, у основі яких лежить вербально-логічне мислення);

2) ейдетика (методи, засновані на конкретно-уявному мисленні).

Великий внесок у розвиток науки ейдетики належить І. Ю. Матюгину, який у 90-х роках ХХ століття з групою дослідників розробив 27 методів образного розвитку уваги та пам'яті. Він запропонував використовувати цілий спектр уявлень і фантазій: зорових, рухових, тактильних, нюхових та смакових.

1990-го року впровадження методів ейдетики в Україні почав здійснювати засновник «Української школи ейдетики «Мнемозіна» Євген Антощук, в якій кожен може навчитися у ігровій формі запам'ятовувати слова (у тому числі й іноземні), цифри, обличчя, імена, вірші, великі тексти тощо. Він зазначає, що вміння дорослого «спускатися» до рівня дитини, тобто бачити яскраво, вміння дивуватися, фантазувати – це і є ейдетика [5].

Ейдетика розвиває внутрішнє бачення людини, і завдяки підвищеній сприйнятливості, в пам'ять відкладається більше інформації. Ще Альберт Ейнштейн говорив: «Уява важливіша, ніж знання. Знання обмежені, тоді як уява охоплює цілий світ, стимулюючи прогрес, породжуючи еволюцію» [2].

В основі ейдетики лежить розвиток пам'яті, уваги і образного мислення. Використання методу ейдетики в навчанні дітей початкової школи базується на принципі образних асоціацій, завдяки яких учні можуть швидше і якісніше запам'ятовувати матеріал, зберегти його і легко відтворити.

Зберегти природний інтерес дітей до пізнання навколишнього світу, навчити їх проникати у суть явищ та легко, із задоволенням, здобувати нові

знання, відчуваючи успіх від реалізації своїх здібностей. Це проблема над якою багато років працює вчитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель Малорожинської гімназії Косівської районної ради Івано-Франківської області Андрусак Параска Василівна.

Інформація – хліб сучасності. Суспільство розвивається такими темпами і навчити учня орієнтуватися в цьому інформаційному світі допомагають прийоми ейдетики.

Фантазія дітей така унікальна, яскрава, часом відкривається з несподіваної сторони, змушуючи вирувати нашу уяву. Та й кілька хвилин на уроці здорового, доброго гумору підвищують бажання працювати як учителя, так і учнів.

Коли вчителька вперше використала ігри за методикою ейдетики, то відразу помітила, як це цікаво дітям. Кожного наступного уроку вони чекали від неї нових вправ та ігор, які починалися словами: «Уявіть собі!». Ці «чарівні» слова вона намагалася використовувати на різних етапах уроку. Уява з напруженням – несумісні. Тому використовує на уроці вправи з корекції настрою. Звичайно, не всі діти можуть з першого разу свідомо залучити свою уяву й перенестися у своїй фантазії в інший простір. Та коли бачиш, як горять вогники в очах дітей, що досягли успіху, хочеться працювати далі, використовувати інші методи й способи ейдетики, щоб ці вогники не зникли, а горіли ще яскравіше на кожному уроці. Параска Василівна хоче, щоб кожна дитина відчула смак власної перемоги над собою вчорашнім, повірила в себе. Тому й використовує ігри та вправи з ейдетики, які розвивають дитячу уяву та фантазію, що обов'язково позначиться на навчальному процесі. Адже робота пам'яті – це вміння уявляти те, що бачив, що відчував, від уяви та вміння керувати нею залежить розуміння нової теми. Цікавість – ось найголовніший ключ до мотивації, уваги, концентрації, організації, а також успіху. Цікавість виникає лише тоді, коли є зовнішні її прояви, незвичайність та яскравість, те, що не може бути непоміченим. Саме застосування прийомів і методів ейдетики допомагають вчителю у цьому.

Використання методики ейдетики дає можливість максимально враховувати запити і можливості здобувачів знань, а також їх індивідуальні особливості.

Методика ейдетики допомагає розвивати образну уяву та яскраву фантазію, використовувати ті виняткові можливості, «резерви», які є у кожної дитини. Працюючи за системою ейдетики, здобувачі знань відчують себе радісними, веселими. Серед них панує доброзичлива атмосфера.

Переваги використання методики ейдетики

Пам'ять – розширення можливостей, об'єму пам'яті.

Уява, фантазія – збагачення словесної і образної уяви.

Творче мислення – вміння вирішувати будь-яке завдання легко із задоволенням.

Лаконічність – максимум закодованої інформації при мінімумі візуальних або графічних значків.

Відчуття – розвиток не тільки зорової пам'яті, але й слухових, тактильних відчуттів.

Інтерес – ейдотехніка пробуджує пізнавальну активність бажання розвиватися, бачити свої успіхи.

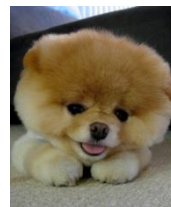
Емоційна сфера – використання уяви та яскравих образів розвиває позитивні емоції. Радість навчання, так само, як і радість праці, робить дитину здоровішою.

Самооцінка – ефективність ейдотехніки надає можливість кожному побачити свої здібності, таланти і результати, розвиває впевненість у собі. Здобувач стає більш працездатним, краще вчить.

Методи ейдетики різноманітні. Їх використання дає змогу навчити дітей:

а) запам'ятовувати слова:

Вчителька показує малюнки, діти запам'ятовують слова, складаючи розповідь.

Сонце. Ліс. Опеньки. Дощ. Цуцня.

Сонце зігрівало ліс, в якому росли опеньки. На них падав дощ, від якого промочило цуцня.

б) вивчати скоромовки:

Спільно з дітьми вивчає скоромовку за допомогою піктограм. Спочатку піктограми малює вчителька, а потім діти, працюючи в парі, самостійно.

* Бабин біб розцвів у дощ.

Буде бабі біб у борщ.

у .

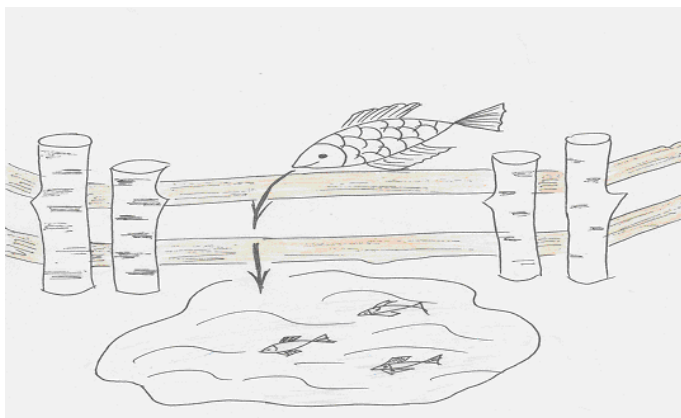

Буде

у борщ.

* Летів карасик через перелазик

та у воду – плюсь.

в) вивчати чистомовки за малюнком

Ик-ик-ик-настiні висить,

Ні-ні-ні-там узори чарівні,

Ри-ри-ри-різнобарвні кольори,

Им-им-им-дуже я люблюсь ним.

г) вивчати абетку;

Такі піктограми складаю до кожної букви. Пропоную вивчення букви А.

Алфавіт вивчаймо з А:

Ананас, авто, айва

А лікують від ангін —

Аспірін та анальгін.

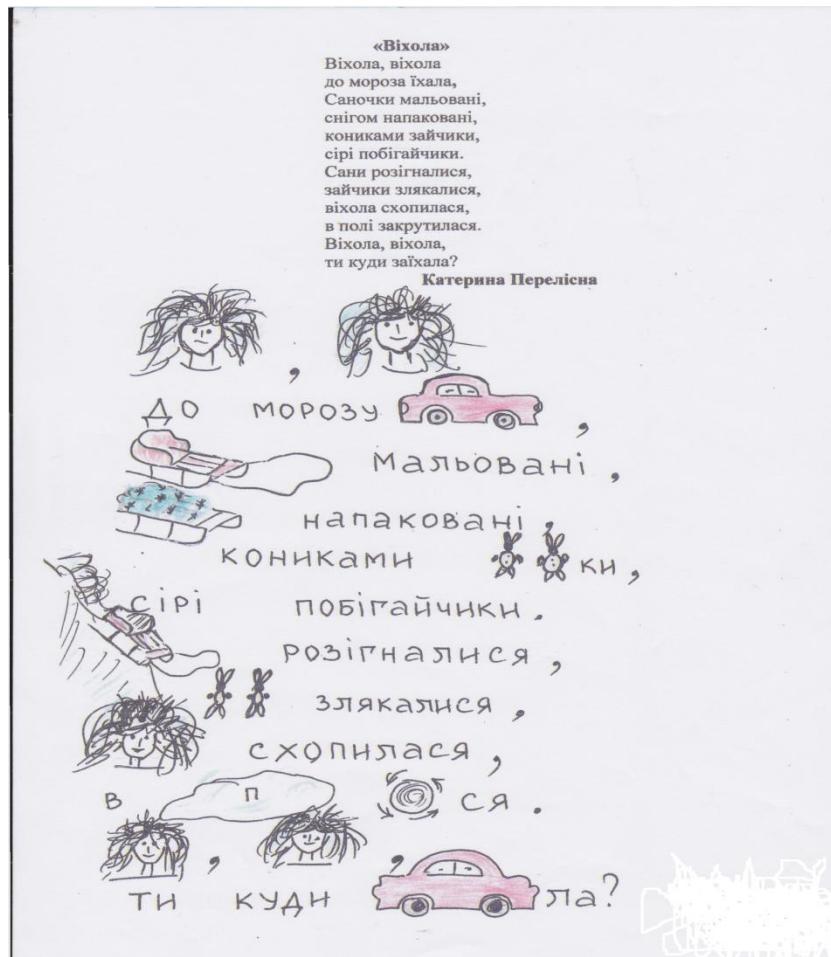
вивчаймо з А:

А лікують від

Аспірін та анальгін [1, с. 11-13].

Часто на уроках літературного читання Параска Василівна застосовує метод піктограм. Спочатку вона ознайомлює дітей із значенням піктограми (значки, у які можна вставити будь-яку інформацію). Потім читає слово, а діти асоціюють його з певним значком.

Дивлячись на піктограму, учні слово у слово можуть відтворити текст. Поки дитина малює свій значок, інформація, з якою вона у дитини асоціюється вже закладена. Пізніше, коли ця навичка буде відпрацьована, досить побачити піктограму і вся надійно збережена інформація відтворюється у пам'яті. Використовуючи метод піктограм, учні вивчали вірші напам'ять [1, с. 18].

Використання методики ейдетики дає можливість максимально враховувати запити і можливості здобувачів знань, а також їх індивідуальні особливості.

Працюючи за методикою ейдетики здобувачі навчилися:

- запам'ятовувати новий матеріал швидко і якісно;
- збільшився обсяг пам'яті здобувачів;
- більше почала розвиватися творча уява, фантазія, образне мислення ;
- діти навчилися мислити послідовно, асоціативно;
- більше розвинулася просторова уява;
- добре їм тренувалися вміння знаходитись в доброму настрої.

Використання методів ейдетики на уроках літературного читання допомагають дітям швидко вивчити напам'ять вірші, скоромовки, чистомовки, запам'ятати слова у певному порядку.

Переваги ейдетики при навчанні дітей:

діти не закомплексовані, активні на уроках, не бояться ставити запитання вчителю, брати участь в обговоренні проблемних ситуацій. висувають цікаві та різноманітні гіпотези їх вирішення:

не існує проблеми вивчення віршів напам'ять. Діти вчать не лише вірші за програмою, а й просто за бажанням, при чому без сліз і дуже швидко;

зникла проблема у написанні переказів;

в учнів з'явилася впевненість в собі, формується творчий підхід до вирішення завдань;

діти швидко мобілізуються на уроці, вони є активними учасниками навчально-виховного процесу [1, с. 29].

Тому завдання освіти, не просто навантажити учнів великим обсягом знань, а, насамперед, розвинути можливості, розкрити творчий потенціал. Адже кінцева мета освітнього процесу – самодостатня особистість, яка може і вміє робити вибір, впевнена в собі і в своїх можливостях.

Список використаних джерел

1. Андрусак П. В. Використання методу ейдетики на уроках літературного читання як основа розвитку молодшого школяра. Власна методична розробка. 73 с.
2. Використання елементів ейдетики в навчанні дітей початкової школи URL: https://shestakova.at.ua/30784_ehjdetika.pdf
3. Державний стандарт початкової освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text/>
4. Методи навчання – ейдетика. URL: <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/03/Pry-roda-GRS-2122-23.03.20.pdf>
5. Тарасюк А.В. Особливості використання технології ейдетики в початковій школі. URL: <https://naurok.com.ua/osoblivosti-vikoristannya-tehnologi-eydetiki-v-pochatkoviy-shkoli-42906.html>